

● Göncz Árpád a felsőiskoláról

A randevú néha fontosabb

Göncz Árpád volt a vendége szombaton a József Attila Tudományegyetem tanévnyitó ünnepségének. A köztársasági elnököt a rendezvény után arra kértük, idézze fel emlékeit arról az időszakról, amikor a nyolcvanas években az egyetem vendégoktatója volt. Göncz Árpád beszélt arról is, hogyan látja a felsőoktatás helyzetét.

– Nagyon szerettem tanítani, ugyanakkor meg voltam győződve róla, hogy pocsék pedagógus vagyok. Mindenkinek ötöst adtam. Volt, akinek azért, mert tehetséges volt, a tehetségtelennek meg azért, mert keményen dolgozott – mondta a JATE angol fordítóképzésének egykori oktatója. – Azt is megmondtam a hallgatónak, hogy egy randevú néha fontosabb, mint a fordító szeminárium. Csak arra kértem őket, előre szóljanak, ha nem érnek rá, ne jöjjenek hiába. Ennek az lett az eredménye, hogy mindig mindenki eljött. Sok hallgatónnal ma is tartom a kapcsolatot.

Úgy érzem, a magyar felsőoktatás erőteljesen fejlődik. Tudom, hogy kevés a pénz, de amíg egyetemi oktatás lesz, az intézmények mindig panaszkodni fognak,

hogy több kellene. És igazuk lesz, mert valóban mindig több kellene. De a pénzügyekkel azonos fontosságú, hogy az egyetemek oktatási autonómiája ma már teljes, mindenki azt tanít, amit szeretne. Bővül a felsőiskolák oktatási skálája, és kínálatuk iránt nő a fizetőképes kereslet. Van viszont egy nagyon fontos tennivaló. Ahhoz, hogy ma valaki egyetemre kerüljön, nyelveket kell beszélnie, igen jól felkészültnak kell lennie. A mi dolgunk az, hogy ennek feltételeit megteremtjük azoknak, akik hátrányos helyzetből indulnak a társadalmi egyenlőség híján. Ahhoz ugyanis túlságosan szegények vagyunk, hogy pazaroljuk tehetségeinket.

A tanulás ma jóval nagyobb anyagi áldozatot követel a családoktól, mint korábban. A tankönyvkiadás ésszerűsítésével, a versenyhelyzet megteremtésével, a használt tankönyvek hasznosításának megszervezésével lehet enyhíteni a terheket. Ugyanakkor az is biztos, hogy aki megkoplalja a továbbtanulást, annak többet ér a tudás, mint annak, aki Astrával jár egyetemre. A haterzer forint feletti tandíj valóban sok. A támogatási rendszert kell úgy kialakítani, hogy a rászorulókat és a tehetségeseket segítse – fejtette ki Göncz Árpád.

K. G.

Botanikustörténet

Kezdetben mezőgazdasági növényeket termeltek benne, és a termést eladva teremtették elő a pénzt a facsemeték vásárlásához. Később artézi kutat fúrtak, dombot emeltek, növényeket telepítettek. A háború és az árvíz az egészet elpusztította, de gazdái új-jáépítették, bővítették, szépítették. Így szól a szegedi Fűvészkert története.

A József Attila Tudományegyetem fűvészkertje 1922-ben jött létre. Az ideköltözött kolozsvári egyetem növénytanprofesszora, Gyöffy István területet kért a várostól botanikus kert létesítéséhez. Gyöffy professzor választása az újszegedi vasúttállomáshoz közeli Nagykirály utcában lévő húsz holdas területre esett. Akkoriban a lapos, kissé szikes talajon mezőgazdasági termelés folyt. Az első években továbbra is gazdasági növényeket termeltek a fűvészkertben. A termést eladták és az így befolyt összegből vásárolták az első facsemetéket 1928 körül.

1929-ben fúrták meg a 206 méter mély artézi kutat, 1930-ban pedig kiásták a Nagytó medrét, amelyet szintén a kút táplált. A tóból kikerült földből építettek egy nagy dombot, ahol a Kárpátok növényeit gyűjtötték össze, a dombban lévő barlangban pedig kőszeltekhez szükséges mohát termesztettek. Az első, földbe sülyesztett csatornafutó üvegházak az 1930-as években épültek.

A kolozsvári egyetem 1940-ben visszaköltözött Kolozsvárra. A kert élére új igazgató került dr. Greguss Pál személyében. A második

világháború idején a fűvészkert háborús színtér lett, az 1940–42-es árvíz következtében pedig szinte a kert egész faállománya elpusztult. 1945 után a semmiből kellett újjaépíteni a fűvészkertet, más kertekből, felszámolásra kerülő faiskolákból hoztak csemetéket az újraletételezéshez.

1952 és 1958 között új, nagyobb üvegházak épültek széntüzeléses kazánházakkal. Az 1950-es évek végére beépítették az arborétumot. 1964-ben Greguss professzor nyugdíjba ment, őt Szalay professzor követte, majd 1965-től dr. Horváth Imre vette át a kert igazgatását.

1968-ban a kert területe tíz holddal bővült, itt Magyarország tizenhét főbb növény-társulását mutatták be. Az 1960-as évek végére kiépült a betonúthálózat, a kert világítása és felújították a rózsakertet is. 1975-ben a régebbi kisebb sziklakert helyén egy sokkal nagyobb kiterjedésű sziklakert épült, ahol idegen égtájak, például az Alpok, a Kárpátok, a Kaukázus, a Balkán és a Pireneusok növényeit gyűjtötték össze.

1975 és 1977 között épült három nagy fóliaház a pozsgások, a nagykaktuszok és a pálmák elhelyezésére. Horváth professzor halála után 1979-ben dr. Simónics Pál lett a kert igazgatója. Őt 1982-ben dr. Gyulács Sándor követte, 1995 óta pedig dr. Mihalik Erzsébet áll a fűvészkert élén.

Az 1980-as években készült el az új kazánház, ahol kezdetben olaj-, ma pedig már gáztüzelésű kazánokkal biztosítják a megfelelő hőmérsékletet. Az 1990-es évek elején a régi üvegház alapjain egy új, korszerűbb műanyag karbolux borításos új üvegház épült.

Békefi Anett

● A város és az egyetem közös kincse

Fűvészkerti születésnap

Az ünnep vendégei meglepetésként meglepték a kertet. (Fotó: Miskolczy Róbert)

A szegedi Fűvészkert közös büszkesége a városnak és az egyetemnek, fontos a kutatás és az oktatás és a növényvédelem szempontjából. Ezért mindenkinek – a maga módján – segítenie kell ennek az értéknek a megőrzését és fejlődését. Ez lehet a summázata a Fűvészkert napi, 75. születésnapi ünnepségén elhangzott köszöntőknek.

Születésnapi ünnepséget ültek tegnap a Fűvészkertben. A szegedi tudományegyetem botanikus parkját éppen 75 éve létesítették. Ebből az alkalomból előadásokból, kerti sétából, fogadásból és szakmai tanácskozásból álló egész napos programot állítottak össze. A rendezvényen az egyetem vezetőit és professzorait, a társintézmények képviselőit, a helyi szakembereket és az ország többi botanikus kertjének munkatársait látták vendégül.

A meglepetésként Mihalik Erzsébet, a kert igazgatója, a JATE Növényzeti Tanszékének vezetője köszöntötte. Elmondta, hogy a fűvészkertek úgy négyszáz évvel ez-

előtt, az egyetemekhez kapcsolódva jöttek létre kifejezetten gyakorlati okok miatt. Egyrészt a növényzeti bemutatónál szolgáltak a hallgatók számára, másrészt a városi polgárokat látták el gyógynövényekkel. A botanikus kertek kezdetől fogva nyitottak voltak a helyi lakosság előtt; történetük során pedig kutatási feladat is társult az előzőekhez.

Szalay István polgármester felidézte a 75 évvel ezelőtti történeteket, amikor is a város 20 holdnyi területet adományozott az egyetemnek fűvészkert létesítésére. Elmondta: a város és a kert kapcsolata azóta is élő, ennek köszönhető a terület csatornarendszere és a bejárat előtti parkoló. A város vezetője ígéretet tett arra, hogy Szeged a jövőben a jelenleginél nagyobb figyelmet fordít a város egyik legfontosabb látványosságára.

Mészáros Rezső rektor elmondta: a világban járva mindig büszkén szólhat arról, hogy intézményének – a többi valamirevaló egyetemhez hasonlóan – van botanikus kertje. A JATE erejéhez mérten mindig támogatta, és a jövőben is segíteni fogja a kertet, de – kérte az egyetem

vezetője a meglepetésként – a maga módján és eszközeivel mindenkinek hozzá kellene járulnia a város eme értékének megőrzéséhez és fejlesztéséhez.

Mihalik Erzsébet igazgató a jövőről szólva elmondta: az oktatási feladat mellett fontosnak tartják a várossal és a lakossággal való kapcsolat bővítését. Ennek a programnak a része volt az augusztusi közvéleménykutatás, ezért kapcsolódott be a Fűvészkert az *Adjon egy fát Szegednek* akcióba, és ezért rendezik a növények tematikus rendezvények keretében a jövőben. A kert fontos feladatának tekintik a bekapcsolódást a genervációs programba, melynek célja a pusztulásra ítélt növényfajok megőrzése. Ennek érdekében a kert szoros kapcsolat tart fenn a hazai és külföldi botanikus kertekkel. Az oktatási feladatok magasabb szinten történő ellátása érdekében tantermet rendeztek be a Fűvészkertben, amelyben a JATE hallgatói mellett a társintézmények, valamint a közép- és általános iskolák tanulói tarthatnak rendkívüli biológia órákat. A Fűvészkert anyagi körülményeinek javítása érde-

kében alapítványt hoztak létre.

A kert szabadföldi növénykülönlegességeiről Szöllösi István, az üvegházi gyűjteményekről Pulics Júlia tartott előadást. A szegedi Fűvészkerttel való együttműködés jelentőségéről szólt a palicsi állatkert és a Besenyei tanárképző főiskola képviselője. A kert kutatásban betöltött szerepéről beszélt Borhidi Attila akadémikus. A Fűvészkertben létező ország első fitotronja 1968-ban. Ez olyan laboratórium, ahol klímaburkolatban, ellenőrzött környezeti feltételek mellett nevelhetők a kísérleti növények. Itt vizsgálják a gyomnövények stressztűrő képességeit, és a víznövények környezeti stresszhatásait.

A vendégek ezt követően sétáltak, meglepetésként a botanikus kert büszkeségeit: az indiai lóbuszt, a szecsuáni ősfenyőket, a kaktuszokat, a broméliákat, a páfrányokat, a rózsagyűjteményt, az élő dísznövényeket, a különleges fűszernövényeket, a berberis gyűjteményt, a sziklakerti, egyházi és élő dísznövényeket, a speciális erdőtársulásokat.

Keczer Gabriella

Tanárképzős aranyak

● DM-információ

Ötven éve végzett egykori hallgatónak adtak át Arany díszoklevelet a tanévnyitó alkalmából a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán. Kitüntetésben részesültek:

Albarné Vass Klára, Angyal Károlyné, Balássy Magdolna, Bánfalvi József, Vielik Károly, Botos Györgyné, Bozsó István, Dékány Tibor, Dibusz Sándor, Frizzi Elvira, Gácsér József, Gyeps János, Halmos István, Hári József, Hecksó János, Hofgesang Péter, Honfi Aladár, Illésy István Zoltán, Jaross Kálmánné, Kaza Ilona, Keliger István, Kenedi Istvánné, Kispéter János, Kóbor Jenő, Lang Ernő, Lóza Albertné, Lőrincz Gyula, Magyar Vilmos, Mazanecz Józsefné, Mihálka György, Nagy József, Remete Emília, Rónai Béla, Sárosdiné Kapovits Erzsébet, Somogyvári Zoltán, Szarvas Ferenc, Tölgyesi Zoltán, Turcsányi Emil, Vigh Klára, Vörös Jolán, Wunderlich Józsefné.

Új képzések

● DM-információ

Az idei tanévben több szegedi felsőoktatási intézményben indítanak újfajta képzéseket. Ezek egy része egyetemi alapképzés, a többi felsőfokú tanfolyam, másoddiplomás képzés vagy új tantárgyi blokk.

SZÉF

Az élelmiszeripari főiskolán egy Phare-program keretében mindhárom szakon bővül az oktatás tartalma. Szeptembertől a gépészmérnök szakos hallgatók választhatják a logisztika-informatika tantárgyi blokkot, januártól a technológus hallgatók a környezetgazdálkodás, a menedzser szakosok pedig az üzleti menedzsment tantárgyi blokkot. A következő félévben felsőfokú szakképzés indul az élelmiszeripari menedzser szakon. Jövő ősztől új szakirányként jelentkezik a gépészmérnök képzésben a műszaki informatika, a technológusmérnök képzésben pedig az alkalmazott biotechnológia.

SZOTE

A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem a jövő tanévtől kívánja indítani egészség tudományi szaktanári és egészségügyi informatikai másoddiplomás képzését.

Hittudományi Főiskola

A Hittudományi Főiskolán a tavalyi kísérleti év után idén szeptembertől indul egyetemi szintű teológus képzés.

Tanárképző főiskola

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola környezetvédelem-, ének-zene-, fizika-, földrajz-, könyvtár-, magyar-, matematika-, szlovák-, technika-, történelem-, francia-, német- és olasz nyelvtanár-, orosz-, számítástechnika szakokon szakon hirdette meg másoddiplomás képzéseit.

Tanévnyitó a „konziban”

● Tudósítónktól

Hajózni pedig kell! – idézte többször is a latin mondást tegnapelőtt ünnepélyes tanévnyitó beszédében Weninger Richard, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Szegedi Konzervatóriumának főigazgatója az intézmény életét, ettől függetlenül az oktatók és a növendékek idén nyáron is jelentős eredményeket értek el mind itthon, mind pedig külföldön.

A múlt évhez hasonlóan az új tanévben is fogadnak ismert és elismert zeneművészeket, így például meszterkurzust ad majd az iskolában a világhírű zongoraművész, Sebők György. A főigazgató beszéde végén sok sikert és szép diákeveket kívánt annak a negyvenegy hallgatónak, akik most kezlik el tanulmányaikat a konzervatóriumban.

A gazdaság pszichológiája

● Szeged (MTI)

Garai László professzor tanulmányaiból gazdaságpszichológiai tárgyú szöveggyűjteményt jelentetett meg a JATE Press. A szakfolyóiratokban publikált cikkek gyűjteménye a tudós Gazdaságpszichológia tankönyvének közelmúltban megjelent második, jelentősen bővített kiadását egészíti ki. Elsősorban a tudományterület gyakorlati, alkalmazási problémáival foglalkozik. A szerző elmondta: a gazdaságpszichológia tanrendbe illesztett oktatását négy éve kezdték meg a József Attila Tudományegyetem Jogi Karán folyó közgazdász képzés keretében. A karon tanszék koordinálja az oktatást és a kutatást. A pécsi tudományegyetemen ez év szeptemberétől indul egy

hasonló tárgyú kurzus, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem vezetői is alapozó tárgyként kívánják felvenni a következő (1998/99-es) tanévtől a gazdaságpszichológiát. A tudományterület rövid jellemzéseket Garai László két problémakört választott fel. A gazdaságpszichológiai kutatások részben arra irányulnak, hogy feltárják: az „emberi tőke” a tudás létrehozásának jelentős költségeiből mekkora arányt képvisel, illetve az általa előállított jövedelmekből mekkora arányban részesedik az állam, a gazdasági szféra és az egyén. A vizsgálódások másik jellemző vonulata arra irányul, hogy megállapítsák, milyen kulturális, szociális jegyek befolyásolják a gazdasági szereplők viselkedését.